

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Variorum In Europa Itinerum Deliciæ

Chyträus, Nathan

[Herborn], 1599

VD16 C 2803

In Urbem Romam florentem Jul. Cæs. Scaligeri Epigramma.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70708)

ITALICA,

ET QUIDEM PRIMO

MONUMENTA

ROMANA.

IN URBEM ROMAM

florentem

JUL. CÆS. SCALIGERI

Epigramma.

*Os septem gemini caelestia pignora montes,
Vosq; triumphali mœnia structa manu,
Testor, adeste, audite sacri commercia cantus,
Et Latios animos in mea vota date.*

Vobis, dicturus meritis illustribus urbes,

Has ego primitias primaq; sacra fero.

Quin te unam laudans, omnes comprehenderit, orbem

Non urbem, qui te noverit, ille canet.

ROMA NOVA DE SEIPSA.

INCERTO AUCTORE.

Montibus é septem totum diffusa per orbem

Sideribus quondam proxima Roma fui.

Sub pedibus terras utroq; á littore pressi:

Atlantem tenuit dextra, sinistra Scytham.

Juppiter hos etiam disjecit fulmine montes,

Et tumulos jussit corporis esse mei.

Incubuit capiti rupes Tarpeia nostro;

Pressa Quirinali pectora nostra jacent.

Crura Palatinus, geminos hinc inde lacertos

Collis Aventinus Vimineusq; tenent.

A

ROMANA.

*Exquilia hinc surgunt, & surgit Caelius illine,
Hac quoq; sunt pedibus facta sepulcra meis.
Sic qua vixit sibi septem circumdedit arces,
Mortua nunc septem contegitur tumulis.*

IN EANDEM, QUALIS EST HODIE,

JANI VITALIS PANORMITANI.

*Qui Romam in media quaris novus advena Roma,
Et Roma, in Roma nil reperis media,
Aspice murorum moles, praeuptaq; saxa,
Obrutaq; horrenti vasta theatra situ:
Hac sunt Roma, vident' vel ut ipsa cada vera tanta
Urbis adhuc spirent imperiosa minas?
Vicit ut hac mundum, visa est se vincere: vicit,
A se non victum ne quid in orbe foret.
Nunc victa in Roma victrix, Roma illa sepulta est,
Atq; eadem victrix victaq; Roma fuit.
Albula Romani restat nunc nominis index,
Qua q; etiam rapidis fertur in aquor aquis.
Disce hinc, quid possit fortuna: immota labascunt,
Et qua perpetuo sunt agitata, manent.*

INSCRIPTIONES ROMANÆ.

IN CAPITOLIO.

S. P. Q. R. Capitolium præcipue Jovi olim commen-
datum, nunc DEO vero, cunctorum bonorum aucto-
ri Jesu Christo, cum salute communi supplex commen-
dat, atq; tuendum tradit; anno post salutis initium 1568.

IBIDEM.

S. P. Q. R. Majorum suorum præstantiam uti animo,
sicre quantum licuit imitatus, deformatum injuriâ tem-
porum Capitolium restituit, Prospero Buccapadutio,
Thoma Cavalerio curatorib. Anno post U. C. cxc xxx
cccxxx.

IBIDEM PUTEI.

*Nos vas condidimus, pluvia tu Juppiter imple,
Præsidibusq; tua rupis adesse velis.*

ROMANA.

In ara cœli.

Unum erat imperium mundi, dominator & unus.

Falleris. at non tu Roma, sed ipse DEUS.

Quem tulit Augusto Cumana puella videndum,

Rector erat primus, ipse secundus erat.

Hic locus est, ubi vidit, ubi rex credidit. Ara

Cœli facta domus regis, & aula DEI.

IN AULA CUR. SENAT. AD
SIGNUM PAULI III.

PAULO III. P.M. Quod ejus jussu, auspiciis, atq; ære conlato, urbem situ ac diverticulis viarum deformem atque imperviam, disjectis malè positis ædificiis in meliorem formam redegerint, viis, arcisque cum veteribus directis & ampliatis, tum novis constitutis auxerint, ornaverintq; , Latinus Juvenalis Mamæctus, Hieronymus Mavæus Cur. viar. Urbe instaurata, officii & memoriæ ergo statuâ in Capitolio optumo Pötifici P. P. An. Christi 1543.

ITIDEM IN CAPITOLIO.

S. P. Q. R. monumenta, marmorea magistratuum triumphorumq; ab urbe condita ad tempora Divi Augusti: ruderibus in foro egestis eruta, impensâ Alexâdri Farnesii Cardinalis, Pauli III. Pontif. Max. nep. in Capitolio P.

Marmora præclaros testantia fronte triumphos

Atq; magistratus inclyta Roma tuos,

In medio mansere foro, cum Roma manebas,

Postq; deos orbi jura secunda dabas.

At ubi te indignis fregit fortuna ruinis,

Obruerat titulos alta ruina tuos.

Tamq; dus in tenebris tantis jacuisse videntur

His veluti fato debita temporibus.

Qua modò Alexander, patria te dignus avoq;

Paulo, inventa tibi marmora restituit.

Tu Capitolina meliori in sede reponis,

Et legeris magni munere Farnesii.

ALIBI.

Perino Organo Florentino, qui singulari morum sua-

A ij

ROMANA.

4
vitate, ac testudinis non imitabili concentu dubium reliquit, amabiliórne esset suâ ingenii suavitate, an admirabili artis excellentia clarior: Jacobus Mormita Parmen. amico M. P. Vixit annos XXIIX.

D. O. M.

Camillo Ursino, Pardi F. Manupell. Comiti, Guardia Gull. Marchioni Larinatiumque & Vallesiticianorum regulo inuict. & Parthenopæi regni protonot. integerr. ob singularem item rei bellicæ virtutem, & eximiam promissorum constantiam & fidem Ursina gente dignissimam, à Francisco & Henrico Gallorum regibus navium præfectura, summisq; beneficiis honestato, Victoria Tolfa F. C. conjug. kariss. o. d. s. m. ponend. cur. Vixit an. LXV. M. X. D. VIII. obiit VI. Kal. April. ∞ D. LII.

IN IPSO FANO S. PETRI.

Huc mulieribus ingredi non licet, nisi unico die Lunæ post Pentecosten, quo vicissim viri ingredi prohibentur. Qui secus faxint, anathema sunt.

IN VATICANO.

Hostes perpetui Christianæ religionis Turcæ diuturno victoriarum successu exultantes, sibi que temerè præfidentes, militibus, ducibus, tormentis, omni deniq; bellico apparatu ad terrorem instructi, ad Echinadas insulas, à cõmuni classe, prælio post hominum memoriam maximo, perspicua divini spiritus ope profligantur. M. D. LXXI.

I T E M.

Classes oppositæ, Turcarum una, Christianæ societatis altera, inter Pium v. Pontif. Max. Philippum Hispaniarum regem, Venetam Remp. inito jam fœdere, ingentibus utrinq; animis concurrunt.

Ibidem depicta est cades Amiralii Gallici, facta in nuptiis regis Navarra, cum his inscriptionibus:

Caspar Colignus olim Amiralus accepto vulnere domum defertur Gregorio XIII. Pontif. Max. M. D. LXXII.

In quodam Farnesiorum palatio extant pictura præstantium ducum Romanorum, cum talibus inscriptionibus:

TRA-

R O M A N A.

T R A J A N U S

Invictæ virtutis Imperator, Optimi cognomen promeruit.

C N. P O M P. M A G N.

Magno fortunæ ludibrio, ubiq; victor, indigno vitæ exitu, sepultura caruit.

F A B. M A X I M U S

Inveteratæ prudentiæ Dux, cunctando restituit rem.

R O M U L U S

Æternæ urbis fundamenta jecit, militarem disciplinam domi restituit, qua imperium feliciter cresceret.

N U M A

Martium populum religioni addixit, ut pace & bello invictus evaderet.

M. M A R C E L L U S

Bellator acerrimus opima spolia Jovi Feretrio posuit.

C A E S A R D I C T A T O R

Universum orbem terrarum hostili cruore replevit: suo demum sanguine curiam inundavit.

A U G U S T U S

Jano clauso, finem civilibus & externis bellis imposuit.

I N T E M P L O G E R M A N O R U M S. M A R I A E
de Anima.

Gewalt / gelt vnd gunst
Bricht recht / trew vnd kunst.

Ibidem.

E N Q U O T A N D E M ?

Bartholomæo Saliceto Bononiensi, quem ob ejus præstantem in omni genere virtutis animum mirari magis quàm laudare licet, in quo Fides & Religio cum doctrina certabant. Vixit annos LXXVIII. d. x. Alexander Farnes. & Andreas de Valle, s. r. e. Cardd. ac Vianesius Albergatus Bonon. amico incomparabili posuerunt. M. D. XXV.

ROMANA.

IBIDEM.

D. O. M. S.

Georgio Sauromanno, equiti Germano. Vratisl. Præposito, Internuncii procuratoris, qui munere primùm apud Leonem x. mox apud Adrianum vi. ac demum Clementem viii. Pontiff. Maxx. Divi Caroli v. August. nomine, magna fidei, integritatis, ac sapientiæ laude functo, cùm amicorum incuria pluribus annis sine monumento fuisset, Valentinus Saurmannus ex fratre nepos patrii memoriæ, virtuti, pietatiq̃ dicavit. An. Dom. M. D. L.

AD TEMPLUM S. MARIÆ
de populo.

DE EXUNDATIONE TIBERINA.

*Septimus auratum Clemens gestabat Hetruscus
Sorte pedum, huc salit quom vagus atq̃ Tiber.
Quippe memor campi, quem non coluere priores,
Annibus epotis in nova tecta ruit.*

*Utq̃ foret spatii implacabilis ultor adempti,
Et Cererem & Bacchum sustulit atq̃ lares.*

Restaur. viii. Id. Octobr. anno M. D. xxx.

FRANCISCO BERRETTÆ

Mediolanensi, spectatæ fidei singularisq̃ industriæ viro, qui dum honestè mercaturis faciendis rem quæreret, vitæ jacturam fecit, Anno LI. mens. iv. dies ii.

TUMULUS BESSARIONIS CARD.

Bessarion episcopus Tusculanus S. R. E. Cardinalis, Patriarcha Constantinopolitanus, nobili Græcia ortus oriundusq̃ sibi vivus pos. Anno salut. M. cccc. lxxvi. ætatis lxxvii.

*Τὸτ' ἐπὶ Βησσαρίων ζῶν ἀνυσσασώματι σῆμα,
Πνεῦμα δὲ φευξέεται πρὸς θεὸν ἀθάνατον.*

Quod distichon Majoranus Salentinus ita vertit:

*Bessarion feci hunc tumulum, qui conderet ossa,
Venerat nnde olim spiritus astra petet.*

M. AN.

M. ANTON. COLUMNÆ PAREN. P.

*Si spectas annos; bimum luxere parentes;
Si mentem, iste senex nascitur & moritur.*

IBIDEM.

*Si daret annosam numerosa pecunia vitam,
Quisq; sibi dives tempora longa daret.*

HONORÆ QUINTERIÆ.

*Hæc quicunq; modò spirantia molliùs ora
Prospicit, & cali nobile laudat opus;
Quàm gemeret, mentis si conspexisset Honoræ
Tot bona, natura vix revocanda manu;
Diceret & vita comites, probitasq;, fidesq;,
Et pudor, & forma gratia rara perit.
At tibi Quinteri longum mansurus in ævum,
Stet decor hic saxi, nec fluiturus honos.*

ALEXANDRI PAVONII.

*Fidus Alexander jacet hic Pavonius, is qui
Ipse amor, ipsa fides, ipsa erat & bonitas.
Fratri ergo invicta fidei, bonitatis, amoris,
Hunc Paulus tumulum præbuit, astra Deus.*

ALIUD.

Demetrio Cabacio Rhallo, Equiti Spartano, qui nul-
lum corporis incommodum expertus, nonagesimum æ-
tatis annum mens. 11. diem XXI. superavit, Manilius ex
Thomaide Theodori Bocchali filia susceptus parenti fan-
tissimo ac b. m. sibiq; pos.

*Si genitor desende pius tibi debita natus
Justa, sepultura munera si apta darem:
Conderer hic tecum, discat ne sera senectus,
Cum genere amissam rem patriamq;, mihi.*

IBIDEM.

*Concordes animos, piasq;, mentes,
Ut dicas licet unicam fuisse,*

A iiij

*Commisti cineres sequentur, & se
Credi corporis unius iuvabit.*

NICOLAI SUDORII

Musici, qui Arragoniis Regibus quatuor & xxx. annos
servivit. Obiit M. D. V.

*Cur te Musice Musicus peremit
Sagitta Nicolæ pestilenti?
Invidit modulis meis Apollo.*

RINALDI SIARAMPÆ.

*Siarampa de gente rapit te Roma Rinalde,
Heu facinus! juvenem tempore, mente senem.
Vixit annos xx. mens. x. dies xii. Obiit Nonis Febr. M.
L. VI.*

JACOBI MENTEBONÆ.

*Luca ortus, Sena lege fuit mihi patria, nomen,
Dum vixi, Jacobus, mens bona pro genere.
Papa Pius sedem Papiensem detulit, idem
Cardineo ornavit munere, gente, domo.
Vivite qui legitis, aterna & quarite, non hac:
In cineres tandem gloria tota redit.*

CAMILLI PUERI.

*Precipiti dum currit equo dans frena Camillus,
Vix annos natus decidit octo puer.
Si casurus erat, molli cecidisset in herba,
Heu tenerum scelus est rumpere saxa caput.*

HIER. ALEANDRI CARDINA-
LIS BRUNDUSINI.

Hieronimo Aleandro Mottensi, é Comitibus Lan-
dri in Carnia, Petre Pilose in Histria oriundo T. T. S. CHRYSO-
GONI S. R. E. Presbyt. Card. Brundusino, Philosophiæ
& Theologiæ Doctore, Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, ali-
quotq; aliarum linguarum exoticarum ita exacte docto,
ut eas recte & apte loqueretur & scriberet, mox diversis le-
gationibus pro summis Pontt. ad omnes ferè Christianos
Principes fideliter & diligenter perfuncto, & ideo in ta-
bem delapso, quanti humanam miseriam fecerit, sequen-
ti di-

R O M A N A.

ti disticho, de se edito, testatum posteris reliquit:

Κάτθανον οὐκ ἀέκων ὅτι πάυσομαι ὧν ὀπιμάρις
Πολλῶν, ὧν περ ἰδεῖν ἄλγιον ἦν θανάτου.

Quod est:

*Excessi é vita arumnis facilisq; lubensq;
Ne pejora ipsa morte dehinc videam.*

Natus est Mottæ in Carnia Anno M. CCCC. LXXIX.
Moritur Romæ, Anno Christ. salut. M. D. XLII. ætatis
suæ LXII. minus diebus XIII. Hæredes patruo amplif-
simo & opt. mœstissimi P.C.

G U I D O N I S P I S A N I.

*Sedis Apostolicæ Guido Cancellarius, in se
Quàm nihil est mundi gloria, morte probat.
Pisa virum peperit, quem donat Roma sepulcro,
Vix paritura parem, vix fruitura pari.
Huic sine nocte diem, vitam sine morte, quietem
De sine sine, dies, vita, quiesq; Deus.*

E D U A R D O C A R N O

Britanno, equiti aurato, Jurisconsulto, oratori, summis de
rebus Britannia Regum ad Imperatores, ad Reges, bisq;
ad Romanam & Apostolicam sedem, quarum in altera
legatione á Philippo Mariaq; piis regibus missus, oborto
deinde post mortem Mariæ in Britannia schismate, spon-
té patria carens, ob Catholicam fidem cum magna inte-
gritatis, veræq; pietatis existimatione decessit. Hoc mo-
numentum Galfrius Vachanus, & Thomas Fremannus
amici ex test. pos. Obiit M. D. LXXII. Cal. Febr.

J O A N. F R A N C. P O G G I O

Florent. cum virtute ac constantia, morum gravitate, vi-
ta integerrimé acta, paterna suaq; laude eloquentiæ ac li-
terarum, Juris quoq; Civilis & Pontificii, divinæq; scri-
pturæ cum lata doctrina, religiosé viventi, religiosius su-
premo die functo: Vincent. Lucæ Martinus fratris ejus
gener paren. apud se locum semper adsecuto, opt. merent.
pos. Obiit anno Domini M. CCCC. XXI. die XXV. Ju-
nii. Vix. an. LXXIX. menses III.

ROMANA.

ALIUD.

*Post obitum viro melius, doleoq; medendi
Artibus extremum saepe fugasse diem.*

IBIDEM

ANDREÆ DE CASTRO.

*Sis forti atq; animo potens, eundum est.
Nec qua scire licet via, venit mors
Clam per mille modos; en ipse florens
Equi calce feri peremtus hic sum.
Quare vivito jam bene ac paratus.*

ROBERTO PECHAMO

Anglo, equiti aurato, Philippo & Mariæ Angliæ & Hisp. Regibus olim à consiliis, genere, religione, virtute præclaro; qui cum patriam suam à fide Catholica deficientem aspicere sine summo dolore non posset; relictis omnibus, quæ in vita carissima esse solent, in voluntarium profectus exilium, post sex annos pauperibus (res rari exempli) hæredibus ex testamento institutis, sanctissimè è vita migravit. Id. Septemb. M. D. LXXIX. ætatis suæ LIV. Thomas Goldoveldus Episcop. A savenf. & Thomas Kirtonus Angli testamenti procuratores pos.

STATII TUMULUS.

*Stattus hic situs est, juvenem quem Cypris ademit,
Præconem Æneæ carmine quod premeret.
Statio Statii fil. dulciss. Christophora M. pientiss. P. Vix.
ann. XXXIII.*

CATHARINÆ LANGERIN.

*Invalidos ager dum vult curare parentes,
Fata recidi vis implicuere malis.
Tam magno enixam Lucina dolore coëgit
Atram Persephones dira subire domum.
O pietas! ô dii! crudeli sorte licebat
Vivere, sed præstat cum pietate mori.*

Catharinæ Langerin, conjugii suavissimæ, elegantia formæ perpauca, moribus verò atq; vivendi consuetudinæ nulli fœminarum comparandæ, quam concordiam ma-

riti.

riti, fortunæ bonis, liberisq; fortunatam dixiffes. Sed ea omnia, ne quid humani non fluxum caducumq; existimes, mors importuna inopinanti ante tempus eripuit. Moritur anno ætatis suæ xxvii. á salut. Christiana m. cccc. xc v. pridie Calend. Januar. Joan. Langer maritus, & Joan. Engel genitor ejus, hoc monumentum contra vota statuerunt.

BERNARDINO CORDUBENSI

Pontif. Max. disciplinarum omnium cognitione inclyto, cujus ingenium ac discedendi acumen cunctarum gentiũ gymnasia stupuere: viro omni virtutum genere ornatissimo, qui vita sacrarum literarum studiis innocentissime acta, multaq; doctrinæ monumentis posteritati relictis, hominem exiit, anno ætatis lxxv. Anno m. cccc. lxxxv. Gregorius Card. Portuensis bene mer. pos.

PETRO CIACONI

Presbytero Toletano, in quo multiplicis doctrinæ copia, cum vitæ ac morum integritate certabat, qui á Gregor. xiii. Pontif. Max. sanctorum Patrum libris, sacrisq; canonibus, & sacrosanctis Bibliis perpurgandis præpositus, in eo munere obeundo, eruditione, judicio, fide ac diligentia præstitit: Ecclesia S. Jacobi Hispanorum, qui urbem colunt, hæres ab eo instituta, monument. hoc P. Vix. ann. lvi. Obiit anno m. d. lxxxi. vii. Calend. Novemb.

FRANCISCO N.

Juris Pontificii Doctori; qui cum in Rom. Curia suis, inter quos magnas fortunas distribuerat, apprimè charus vixisset, á stolido quodam adolescente, quem domi aluerat, præsentaneo veneno sublatus.

*Heu forvi in gremio qui me post perdidit anguem,
Sed tibi quàm morior, tam benè vivo mihi.*

DIDACI DE VALDEZ.

*Certa dies nulli est, mors certa, incerta sequentum
Cura, locet tumulum, qui sapit, antè sibi.*

CAROLO CELSO

Jo. f. optimæ spei, summæq; festivitatis ac suavitatis puero, Atalanta Corvaria filio dulcissimo, multis cum lacrymis posuit. Vixit ann. vii. dies xv. Obiit August. m. d. lxxv.

*Care puer, festive puer, tibi munera mater
Ultima dat, matri qua dare debueras.*

JOAN. BAPTISTÆ FLORENTIOLO
PUERORUM FLOSCULO.

*Ne dulces ferres fructus mellite Joannes,
Decussit flores mors inimica tuos.*

Vixit annos VI. Obiit x. Calend. Julii M. D. LXXIII. Simon & Lud. Florētini cives, & ejus parentes inœstissimi, amoribus & deliciis suis p.p.

LAURENTIO VALLÆ

harum ædium sacrarum Canonico, Alphonsi Regis, & Pontificis Max. Secretario, Apostolicoq; scriptori, qui sua ætate omnes eloquentiâ superavit, Catharina mater filio pientissimo pos. Vixit annos L. Obiit Anno M. CCCC. LXV. Augusti Calend.

*Laurens Valla jacet Romana gloria lingua:
Primus enim docuit qua decet arte loqui.*

Aliud ejusdem ex Trithemio.

*Nunc postquam manes defunctus Valla petivit,
Non audet Pluto verba Latina loqui.
Juppiter hunc cali dignatus parte fuisset;
Censorem lingua sed timet ipse sua.*

JULII SADOLETI.

D. IMM. S. pietati & memoriæ Julii Sadoleti Sacerdotis Laurentiani de Collegio Canonicorum, Græcis & Latinis literis singulariter eruditi, omnibus optimis & disciplinis & moribus ita ornati, ut ejus ingeniū, comitatem, liberalitatem, & ante annos prudentiam nulla satis æquare possit admiratio. Jacobus Sadoletus fratri concordissimo, & spe de eo maxima orbatus, multis cum lacrymis pos. Vixit annos XXXVI.

MILITIS.

*Transivi intrepidus per mille pericula victor,
Non acies ferri, non fortia mœnia fossis
Conatus tenuere meos, domat omnia virtus.*

IN

IN CRYPTA S. LAURENTII,
DE SEPULCRIS MARTYRUM.

*Hæc est æterno florens & grata Juventus,
Sanguine qua fuso pulchra trophæa tulit.
Ibant ut sererent, quæ semina pulchra ferebant:
At lacrymis flentes immaduere gena.
Nunc demessa suis portantes farræ maniplis,
Lætitiâ redeunt se comitante nova.*

JOAN. FONTAINÆ

Belgico, nobili genere; qui dum ad vicum Varronis in Latio inter cohortes Gallicas auxiliares, pro Pont. Max. contra Hispanos, fortiter pugnat, & concussus tormentis oppidi murum transcendit, in ipso irruptionis ardore plumbeâ trajectus glande, cum laude occubuit: Arcturus Fontaina fratri animosissimo, signis collacrymantibus, pos. Vixit annos xxv. obiit Calend. Aprilis M. D. LVII.

IBIDEM AD STATUAM DEIPARAE.

*Virginitas, partus, discordes tempore longo,
Virginis in gremio fœdera pacis habent.*

DOROTHEA TRANSINNA

JOAN. BASCALO F.

*Care puer, multis mihi parte laboribus, in quo
Spes erat, hanc matrem destituis miseram?
Te sine quod vitæ superest per tadia ducam,
Sed tu caliculis associate, vale.*

CAROL. FRID. DUCIS CLIVENSIS ET JULIAE.

Carolus-Fridericus, Juliæ, Cliviæ & Montium Dux, Marchiæ & Ravenspergi Comes, Ravensteini Dominus, ingenio, ac supra ætatem rerum & linguarum usu, singularique in Deum pietate clarus, Gregorio XIII. Pontif. Max. ad annum Jubilæum Christiani orbis populos convocante, post acceptos in avunculi sui Maximiliani secundi Cæsaris Augusti aula, aliisq; in locis varios honores, religionis & optimarum disciplinarum studio Romam veniens, magnificentiss. ab eodem Pontif. Max. excipitur,

reclusa porta sancta, in solemnibus sacris gladio pileoque de more consecratis ab eodem Pontifice honestatur, omnibus Christianæ pietatis officiis perfunctus, sanctissimi Jubilei beneficio expiatus, dum ad suos redire cogitat, gravi morbo correptus, in terris, ut celo frueretur, esse desinit. Ejus funus Pontif. Max. benigna voluntate, qua venientem exceperat, ægotantem inviserat, cum ingens omnium ordinum, collegiorum, sodalitatum frequentia convenisset, amplissimis exequiis & pompa magnifica, totius urbis summo mœrore, ac incredibili desiderio celebratum est. Consummatus in brevi explevit tempora multa: Placita enim erat Deo anima illius. Gulielmus Dux filio dulciss. majori natu fac. cur. Vix. an. xix. dies xii. Obiit anno M. D. LXXV. Id. Febr.

IBIDEM.

*Si benedicta fui, benedicis & undiq; si me;
Inter & electos sum benedicta Deo.
Cur me fles fili? morimur non deniq; cuncti?
Non moribunda fui, non moriturus ades?
Fle, fle te miserum, fle, fle tua crimina, fle, fle,
Quod procul à patria sumq; sepulta mea.
Improba sed si mors nos corpore falce diremit,
Nos animo nunquam dissociabit amor.*

ALEXANDRO JUNIO

Antvverpiensi, quod oppidū est in Belgis nobilissimum, honestiss. parentibus nato, Romæ ob virtutem ad honores evecto, & auditoris sacri Palatii munere integerrimè functo, hæred. pos. Vixit annos xxx. menses xi. Obiit v. Calend. Octobr. Anno M. D. LVIII.

*Roma peregrino magnos mandarat honores,
Quos immaturo funere mors rapuit.
Disce meo exemplo virtuti præmia nunquam
Deesse: sed & quovis tempore disce mori.*

CONRADI LEBENTHERII
VRATISLAVIENSIS.

*Primum clara diem tribuit Germania nobis,
Supremum tribuit Roma superba diem.*

Ætæ

*Ætas, ingenium, mores, & forma fuere,
Singula qua fatis est violasse pudor.
Cur hac tam parvi terna fecere sorores,
Ut sortis possit quemq; pigere sua?
Principium vita dolor est, dolor exitus ingens,
Et medium labor est; vivere quis cupiat?
At sibi sic facilem Lachesis sinat ire senectam,
Ut nostris requiem manibus ore roges.*

De imagine Christi.

*Sanguine qua sisti calum, nos tartara culpis,
Fac meritis cedant crimina nostra tuis.*

SERAPHINO ODUCTIO

STRANCIONIO

Medico celeberrimo, vati ingeniosissimo, ac omnino omnium disciplinarum doctrina prædito: vitæ autem integritate ac morum probitate omnibus gratissimo: qui vehementi febre correptus, præscita prædictaq; die & hora mortis, constantissimè obiit ix. Calend. Septemb. M. D. XXXVIII. Theophilus filius pientiss. patri opt. pos. Vix. ann. LIIII. mens. VII. dies XXIII.

CONJUGIS A MARITO

INTERFECTÆ.

*Immitis ferro secuit mea colla maritus,
Dum propero nivei solvere vincla pedis.
Non culpâ meruisse necem pia numina testor,
Sed jaceo fati sorte peremta mei.
Discite ab exemplo Christiana, discite patres,
Ne nubat fatuo filia vestra viro.*

IN SACELLO PII V.

AD DEXTRAM.

Solum Turcarum Tyrannum multis insolentem victoriis, ingenti parata classe, Cypriq; expugnata, Christianis extrema minitantem, Pius v. fœdere cum Philippo II. Hisp. Rege ac Repub. Veneta inito, M. Ant. Columnam Pontificiæ classi præficiens, ad Echinadas hostibus xxx. mill. cæsis, x. mill. in potestatem redactis, triremibus

CLXXX. captis, XI. demerſis, XV. mill. Chriſtianiſ a ſervi-
tute liberatiſ, precibuſ & armib. devicit.

AD SINISTRAM.

Galliam, Carolo IX. Rege, perduellium hereticorumq; nefariis armis vexatā, ut de Regno deq; religione actum videretur; Pius V. Sfortiæ Comitiſ S. Floræ ductu, miſſis equitum peditumq; auxiliariſ copiis, periculo exemit, hoſtibuſque deletis victoriam reportavit: regi regnum cum religione reſtituit: ſigna de hoſtibuſ capta ad Lateranenſem baſilicam ſuſpenderit.

ALIUD.

*Petra Petrum tegit hæc, animamq; fovet Petra Chriſtus,
Sic ſalvum retinet utraq; petra Petrum.*

PHILIPPUS DE LEVIS

Tituli ſanctorum Petri & Marcellini, Cardinaliſ Arelatenſiſ, é Gallia ortuſ, illuſtriſ moribuſ, virtute illuſtrior, Romanis Pontificibuſ & Chriſtianiſſimiſ Francorū Regibuſ magno in pretio habituſ, in ſenatuſ Apoſtolicuſ, magna probitate adſcituſ, obiit ſuo natali, magno ſui deſiderio relicto, quippe qui corporiſ & animi boniſ prædituſ, ſummaq; autoritate pollentiſ, profuit quibuſ potuit, obfuit nemini. Vixit annos XL. Obiit Prid. Non. Novemb. Anno M. CCCC. LXXV.

Duo fratres jacent hîc eodem clauiſ ſepulcro, Philippuſ & Eufthachiuſ, primuſ Cardinaliſ fuit, ſed Archiepiſcopuſ Arelatenſiſ uterque. Sedente Innocentio VIII. Pontif. Max. Eufthachiuſ natione Galluſ, nobili Levorum gente Arelatenſiſ Archiepiſcopuſ, hîc ſituſ eſt. O quanta fuit in hoc Antiftiteſ fideſ, pietateſ, religioſ, ſanctitateſ, ob quæ cum meritó Pontif. Max. inter ſacroſanctoſ ſibi divinarum ceremoniarum Antiftiteſ connumerari voluerit! qui cum fratrem Philippum S.R.E. Cardinalem, qui juxta ſe cubat, unice dilexiſſet in vita, in morte quoque, ut tumulo illi jungeretur, mandavit. Vixit annos XLII. Obiit M. CCCC. LXXIX. April. XXI.

UBAL-

UBALDINO BANDINELLO

Patricio Florentino, Montis Falisconis Episcopo, viro non minus vita & moribus integerrimo, quam multiplici rerum scientia ornatissimo, Francisca soror mœstissima, optimo fratri pos. Obiit VII. Martii, Anno à Christo nato M. D. LI. ætatis veró suæ LVII.

ALIUD.

PAULI III. PONTIF. MAX.

IESU Christo spei & vitæ fidelium.

PAULO IV. CARAFFAE PONT. MAX.

eloquentia, doctrina, sapientia singulari: innocentia, liberalitate, animi magnitudine præstantiss. scelerum vindici integerrimo, Catholicæ fidei acerrimo propugnatori:

PIUS V. Pontif. Max. grati & pii animi monumentum pos. Vixit ann. LXXXII. mens. I. dies quindecim. Obiit M. D. LIX. Calend. Septemb. Pontificatus sui anno V.

LATINÆ BECCALUNÆ.

Religionem servare, liberos alere, rem tueri domesticam peritissimé. quæ cum Juliano Lotto ad extremam ætatem sine lite concors uxor vixit ann. LXXVII. mens. V. dies III. Nicolaus Lottus matri sanctiss. mœrens pos. M. CCCC.

JULIAE MAFFAEÆ.

*Quid gemis heu tanto felicia funera luctu?
Turbantur lacrymis gaudia nostra tuis.
Parce precor tristes questus effundere, vixi,
Non erat in fatis longior hora meis.
Immatura peris, sed tu diuturnior annos
Vive meos, conjux optime, vive tuos.*

MAFFAEORUM GEMELLORUM.

*Una dies animo similes vultuq, gemellos,
Una dies fecit funere dissimiles.
Æmula sed nostra fuerint cum fata juventa,
Una meos cineres condet & urna tuos.*

ROMANA.

JULII.

*Patria Roma fuit, gens Portia, nomen Iulus,
Mars puerum instituit: Mors juvenem rapuit.*

GABRIELIS TRINISANI.

*Lustrandi studio veterum decora alta Quiritum
Veni, pro hospitio Roma dedit tumulum.
Forma, anni, mores, patria genus, & pater, & res,
Æqua mihi, mors hac risit, & abripuit.*

ANT. CASTALII.

Grata cum Deo viventi mors.

*Quam vivens potui nunquam gustare quietem,
Mortuus in solida jam statione fruor.
Passio, cura, labor, mors tandem & pugna recessit,
Corporea, & solum mens quod ardebat, habet.*

CANIS.

*Parve canis, tibi parva domus, & corpore parvus
Et brevis est tumulus, & breve carmen habet.*

JULII SATURNI.

*Patris erat quondam spes & solamen Iulus,
Nunc desiderium mortuus & lacryma.*

MARCI MUSURI CRETENSIS.

*Musure o mansure parum, properata tulisti
Præmia: namq; citò tradita, raptà citò.*

BARISELLI.

*Hic jaceo, qui dum Barisellatus almæ urbis fungor of-
ficio, á cruenta morte abripior. noli mihi mortuo male-
dicere, nequeo in tenebris respondere. Vix. annos L. Mar-
fiola de Capriolis viro, Faustina & Virgilia patri opt. mul-
tis cum lacrymis pos.*

GEORGII CASTANEÆ.

*I, bené fac, medius: Dum iratis vulnera amicis
Esse veto, adscivi per mea damna necem.*

LUDOVICO LUCENÆ

*Hispano, qui præter cæteras virtutes, quibus longé aliis
excel-*

excelluit, hanc maximé coluit, ut omnibus assidué beneficeret, & neminem ob id sibi devinctum esse vellet.

ALIUD.

HORTENSIAE AGAZARIAE MELINAE UXORI
unanimes, concordis, dulcissimæ, Petrus Melinus conjux
desolatissimus, mœroris sui monumentum pos. Vix. ann.
XIX. mens. II.

Méne fugis, nec cara sequor te Hortensia? plus te

Pecco ego. te cogit fatum, ego lege vector.

Hoc rumpi non posse dei docuere; sed illam,

Si qua via est, frangi posse docebit amor.

PERINO BONACURTIO

Vaccæ Florent. qui ingenio & arte clarissimus egregios
permultos pictores, plastas feré omnes superavit; Catha-
rina Penna conjugi, Lavinia Bonacurtia patri, Josephus
Cincius Belga socero carissimo & optimo posuerunt. Vix.
ann. XLVI. mens. III. dies XXI. Obiit XIII. Calend. No-
vemb. Anno Christi M. D. XLVII.

Certantem cum te secum natura videret,

Irata in tenebras misit, & ad tumulum.

At tumulus si te tegit, & Perine tenebra;

Et tenebra & tumulus non tua facta tegunt.

LACTANTII FUSCI.

Hic vicit sortem, potuit non vincere mortem,

Dum sortem vicit, mortuus occubuit.

ANTONIO DE CERVATTIS,

Cæsar-Augustano R. Innocentii Cardinalis Cibo ele-
gantissimo Architricino, ingenio, industria & fide ad ho-
nestum gradum euecto, multis jam laboribus fatigato,
qui dum quietioré vitam quærit, immatura morte præ-
ventus, quam vivens non invenit, hic requiem ducit. Vix.
ann. XL. Obiit M. D. XXI.

LAURENTII FLORENTINI
sculptoris.

Roma mihi tumulum tribuit, Florentia vitam.

Nemo alio vellet nasci & obire loco.

ROMANA.

Mortuo non obtrestandum.

*Larva meum qua post fatum maledicere gaudes,
In faciem mihi cur tua lingua fuit?*

ALIUD.

*Mors voluit mundum sub certa lege teneri,
Nam cinis est hodie, qui fuit ignis heri.*

JULII ARSINII.

*Quam bene pro patria Julii cadis inclyte, si non
Tecum arma & pietas, & caderet patria.*

ALIUD.

Vide quid sim, fui quod estis, eritis quod sum.

PONTIAE.

Pontia Titi Pontii filia hinc sum, quae duobus natis veneno absumptis, avaritiae opus, ipsa mihi mortem conscivi. Tu quisquis es, qui huc transis, si pius es, a me oculos averte.

ATHEI.

Vixi. & ultra vitam nil credidi, quomodo vadam nescio. invitus morior. Valete posteri.

SUE TRUNCO MARCIDO ET
florido simul.

*Aspice quam subito marcet quod floruit ante!
Aspice quam subito quod fuit ante cadit!*

IN MARIAE S. ANGELI.

*Quod fuit Idololum, nunc templum est Virginis, auctor
Est Pius ipse pater: Dæmones aufugite.*

Ibidem in Xenodochio.

*Hospes discite novum mortis genus, improba felix,
Dum teneo, digitum mordet, & intereo.*

ALIBI.

Cadaver.

*Prius sperma foetidum;
Vixi domus stercorum;
Denatus esca vermium.
Speculum peregrinationis humana.*

IN TEMPLO S. PETRI IN VATICANO.

Antonius Cardinalis S. Praxedis, mortem præ oculis
semper habens, vivus sibi posuit. Anno Domini M. D. I.

IN TEMPLO GERMANORUM.

*Scis remeare datum nulli post justa: daretur
Si mihi, si nullus, si remeare velim.
Ætates omnes defunctum sera vocavit
Mors: reliquum vita quid nisi pœna fuit?
Sanctè si Musas colui, fortasse sepultus,
Vita inter vivos nunc meliore fruor.*

IN BAPTISTERIO CONSTANTINI MAGNI,
quod est in templo Lateranensi.

*Insans esse volens isto mundare lavacro,
Seu patrio premeris crimine, seu proprio.*

IN BELVEDERE SEU HORTIS PAPAE.

PIUS IV. Medices Mediolanensis Pontif. Max. quò
commodiores honestioresq; sibi successoribusq; hortos
Vaticanos redderet, complures aulas, cubicula & sc̄alas,
circum supraq; hemicyclum, pleraq; à fundamentis ex-
truxit: quasdam in veterem formam restituit, atq; exor-
navit ann. sal. M. D. LXII. Pontif. sui ann. III. Kalend.
Jan. absolvit.

IBIDEM.

PIUS IV. Medices Mediolanens. Pontif. Max. hanc in
nemore palatii apostolici aream, porticum, fontem, ædi-
ficiumq; construxit, usuiq; suo & succedentium sibi Pon-
tificum dedicavit. Ann. sal. M. D. LXI.

IN DOMO INQUISITIONIS.

PIUS V. Pontif. Max. congregationis sanctæ Inquisi-
tionis domum hanc, quò hæreticæ pravitate sectatores
cautiùs coërcerentur, à fundamentis in augmentum Ca-
tholicæ religionis erexit. Anno M. D. LXIX.

AD S. CRUCIS IN HIERUSALEM.

*Vita prior mortem, sed mors tibi prima secundam
Vitam, qua nunquam est interitura, dedit.*

Ibidem.

AD S. SEBASTIANI.

Hic est locus sanctissimus, in quo est summa & vera remissio omnium peccatorum, & splendor & lux perpetua, & sine fine lætitia, quam Christi martyr Sebastianus promeruit: & virtute sacrificii liberatur anima.

IN S. SABINAE.

*I nunc, & rebus fidas Romane secundis,
Cuncta brevi cum sint interitura die.
Orbis delicias & Titum & Vespasianum
Terrarum dominos hac capit urna duos.*

IN FORO TRAJANI.

CLAUDIO CLAUDIANO V.C. Tribuno & Notario. inter cæteras ingentes artes prægloriosiss. Poëtarum, licet ad memoriam sempiternam carmina ab eodem scripta sufficiant: attamen testimonii gratiã ob iudicii sui fidem D. D. N. N. Arcadius & Honorius feliciss. ac doctissimi Imp. Senatu petente, statuam in foro Divi Trajani erigi collocariq; jusserunt.

AD S. MARIAM DE POPULO.

*Barbariem Hermoleos Latio qui depulit omnem,
Barbarus heic situs est: utraq; lingua gemit.
Urbs Venetium vitam, mortem dedit in clyta Roma.
Non potuit nasci clarius, atq; mori.*

In Martis æde.

*Martyrii virgo gestans Martina coronam,
Ejecto hinc Martis nomine templa tenet.*

IN TEMPLO D. PETRI AD VINCULA.

D. O. M. S.

JACOBO SADOLETO Episcopo Carpentoraëtis s. r. s. Presb. Card. viro morum gravitate, prudentia, & vitæ integritate præstantissimo, doctrina & eloquentia, cum iis quos mirata est antiquitas comparando, Paulus Sadoletus Episc. Carpentoraëtis, & Camillus Sadoletus fratrum filii mœstissimi, multis cum lacrymis patruo B. M. pro tempore posuerunt.

Avari

ROMANA.

29

Avari patris & filii.

*Qui, dum vita data est, semper vivebat avarus,
Heredi parcens, invidus ipse sibi,
Hæc accumbentem sculpi genialiter arte
Se jussit docta post sua fata manu:
Ut saltem recubans in morte quiescere posset,
Securaq; jacens ille quiete frui.
Filius à dextra residet, qui castra secutus,
Occidit ante patris funera mæsta sui.
Sed quid defunctis prodest genialis imago?
Hoc potius ritu vivere debuerant.*

A L I B I.

M. Canulcius Zosinus vix. ann. xxxviii. Fecit patronus lib. benemerenti. Hic in vita sua nulli maledixit: sine voluntate patroni nihil fecit: multum ponderis auri arg. penes eum semper fuit: concupivit ex eo nihil unquam. Hic armorum cælatura omnes vicit, &c.

AD JO. LATERAN.

Pius v. P. M. signa de Caroli ix C. G. R. perduellibus, iisdemque Ecclesiæ hostibus, à Sfortia Comite S. Floræ Pontificii auxiliarii exercitus duce capta, relataq; in principe Ecclesiarum Basilica suspendit: & omnipotenti DEO tantæ victoriæ auctori dicavit, ann. 1570.

A L I B I.

FELIX NI-
MIUM PRIOR
ÆTAS.

OMNIS ÆTAS DE
SVO TEMPORE CON-
QUESTA EST.

NULLI PRÆCLUSA EST VIRTUS,
omnibus patet; non quærit donum, non cen-
sum, sed nudo homine contenta est.

AD PORTAM MAJOREM.

Heus viator miraculum! Hæc vir & uxor non litigant.

B iiij

Quæres, qui sumus? non dicam. At e hodie ipsa dico.
Hic Belbius Ebrius, me Ebriam nuncupat, non dico amplius.
Ohe conjux: & jam defuncta garris?

IN LAURENTII CAMPO MARTIO.

*Comensis Casanova, dum priores
Et duces canit, & canit poëtas
Præcurtis Epigrammatis: perennem
Ac longam sibi gloriam paravit.*

IN VIA FLAMINIA SUPRA FONTEM
Lymphæ matri sacrum.

Si humano ingenio perpetuó viatoribus parari vina
potuissent, non amœnum, quem cernitis, fontem C. Lepidus
magna impensa adauxisset. Pota felix.

IN ARCU S. VITI.

Gallieno clementissimo Principi, cujus invicta virtus
sola pietate superata est: Aurelius Victor dedicatissimus
numini majestatiq; ejus.

IN ARCU TRIUMPHALI CON-
stantini Imp.

Imp. Cæs. Fl. Constantino Max. P. F. Aug. S. P. Q. R.
quod instinctu divinitatis, mentis magnitudine, cum ex-
ercitu suo tam de Tyranno, quàm de omni ejus factio-
ne, uno tempore justis Remp. ultus est armis, arcum tri-
umphis insignem dicavit

Liberatori Urbis:
Fundatori Quietis.

ALIBI IN TUMULO.

Vixi quemadmodū volui: quare mortuus sum, nescio.

AD S. PETRI IN VATICANO.

Gregor. XIII. P. M. hanc sanctam portam á Julio III.
anno 1550. apertam & clausam, aperuit & clausit Anno
Jobelæ 1575.

PORTAE COELIMONTANAE.

Gregor. XIII. P. M. publicæ utilitati, & urbis ornamen-
to viam Campanam constravit, portam exstruxit. Anno
1574. Pontif. III. IN

IN MARIAE MAJORIS.

Xyfti IV. P. M. An. IIX. Stephano qui vixit an. XXIIIX.
Platina fr. bene merenti P. sibiq; ac posteris. Quisquis es,
fi pius, Platinam & suos ne vexes; angusté jacent, & soli
volunt esse.

IN BIBLIOTHECA VATICANA MANU HEN-
RICI IIX. regis Anglia libro de sept. Sacramen. contra
Lutherum hæc verba inscripta leguntur:

Anglorum rex Henricus, Leoni Decimo mittit hoc
opus, & fidei testem, & amicitia.

PORTAE POPULI.

Paulus III. P. M. portam in hanc amplitudinem ex-
tulit, viam Flaminiam stravit.

IN PANTHEO.

D. O. M. Raphaëli sancto Jo. F. Urbinati pictori emi-
nentiss. veterumq; æmulo. cujus spirantes propé imagi-
nes si contemplere, naturæ atq; artis fœdus facillè inspe-
xeris: Julii II. & Leon. X. PP. MM. picturæ & architecturæ
operibus gloriam auxit. Vix. ann. 37. integrè integros.
Quo die natus est, eo esse desit. 8. Id. April. 1520.

*Ille hic est Raphaël, timuit quo sospite vinci
Rerum magna parens, & moriente mori.*

TABULAE IN LATIO REPERTAE.

Pompejus Sicilia recuperata, Africa tota subacta, Ma-
gni nomine inde capto, ad solis occasus transgressus, cre-
ctis in Pyrenæo trophæis, oppid. D C C C. LXXXVI. ab Al-
pib. ad fines Hispaniæ * redactis, Sertorium domuit, bel-
lo civili extincto, iterum triumphales currus Eques Ro-
manus indixit. Deinde ad tota maria, & solis ortus mis-
sus, non seipsum tantum, sed patriam coronavit.

IN BIBLIOTHECA VATICANA.

Uti unicum bonum scientia est: ita inscitia malum.
Dormiens homo, nullius est precii.

D. O. M.

Raphaëli Maconio Romano corporis venustate, inge-

B V

nii acumine, morum elegantia, bonarum artium studiis exornato, Musarum amicitiaq; cultori, principibus viris grato, qui civibus carus, desiderio sui apud omnes relicto; Obiit d. 17. Octobris, An. Dn. 1563. Vix. an. 38. m. xi. d. 23. Horatius Mutius Romanus amico dulciss. ex testam. Monum. P.

D. O. M.

Antonio Sabello, qui in omnibus fortunæ eventibus totus ex se pendens, aureaq; mediocritate contentus, suos non minús virtutum suarum exemplo, quam beneficiis honestavit: Steph. & Raph. Frs. mæstiss. PP. B. an. 71. m. 5. d. 7. O. 2. Julii. 1572.

D. O. M.

Constantino Rhallo Veneto, qui majoribus opulentiss. ac potentiss. editus in summa commutatione fortunæ summam animi æquitatem: in summa integritate vitæ placidiss. mores: in summa eruditione parem modestiam perpetuó retinuit: Polydorus Rhallus F. dolore confectus P. B. an. 68. m. 3. d. 9. O. Id. Septemb. ann. 1573. *Ἰνα δὲ τὸν βιώσειεν, ἐβίωσεν ὡς δυνάμεν* O.

IN VATICANO.

SIXTUS V. P. P. M. Bibliothecam Apostolicam, Smi prioribus illis Pontificibus, qui B. Petri vocem audierunt, in ipsis adhuc surgentis Ecclesiæ primordiis inchoatam, pace Ecclesiæ reddita, Laterani institutam, á posterioribus deinde in Vaticanum, ut ad usus Pontificios paratior esset, translata, ibiq; á Nicolao V. auctam, á Sixto IIII. insigniter excultam, quó fidei nostræ, & veterum Ecclesiasticæ disciplinæ rituum documenta omnibus linguis expressa, & aliorum multiplex sacrorum copia librorum conservaretur; ad puram & incorruptam fidei & doctrinæ veritatem, perpetua successione in nos derivandam, toto terrarum orbe celeberrimam, cum loco depresso, obscuro & insalubri sita esset, aula per ampla vestibulo, cubiculis circum & infra, scalis, porticibus, totoq; ædificio á fundamentis extracto, subselliis, pluteisq; directis, libris dispositis, in hunc editum, perlucidum, salubrem, magis oportu-

portunum locum extulit, picturis illustribus undiq; ornavit, liberalibusq; doctrinis, & publicæ studiorum utilitati dicavit. ANNO M.D. LXXXVIII. Pontificatus sui IV.

IBIDEM IN ALIO LAPIDE.

SIXTI V. P. P. M. perpetuo hoc decreto, de libris Vaticanæ Bibliothecæ conservandis, quæ infra sunt scripta hunc in modum sancita sunt, inviolateq; observantor.

Nemini libros, codices, volumina hujus Vaticanæ Bibliothecæ ex ea auferendi, extrahendi, alióve asportandi, non Bibliothecario, neq; custodibus scribisq; neq; quibusvis aliis cujusvis ordinis & dignitatis, nisi de licentia summi Rom. Pontificis scripta manu, facultas esto. Si quis secus fecerit, libros partémve aliquam abstulerit, extraxerit, clepserit, rasperitq; concerpserit, corruperit dolo malo; illico á fidelium communione ejectus, maledictus, anathematis vinculo colligatus esto. á quoquam, præterquam Rom. P. P. ne absolvitor.

IN OBELISCO AREAE S. PETRI.

Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat,
Christus ab omni malo plebem suam defendit.

IN PEDE EJUSDEM OBELISCI.

Si lapis est unus; de qua fiet arte levatus?

Quod si sunt plures; dic ubi congeries?

IN CUTTURNIO APUD S. STEPHANUM.

Prius abluere mentem.

IN CONCLAVI PONTIFICIO.

Alexander Farnesius, Octavii f. Parmæ ac Placentiæ Dux tertius, provinciam nactus Belgicam, Philippi Hispaniarum Regis imperia detrectantem, Mastricchum urbem munitissimam expugnavit: Bironium Gallum, diversarum partiũ Ducem collatis signis prælio vicit: Duncercham, Gandavum, Brugas, Hypras, Teremundam, Bruxellas, aliaq; plurima Belgii oppida aut vi cepit, aut ad deditionem compulit. Antuerpiam nullis humanis viribus expugnabilem, ingenti ad Scaldim fluvium operum magnitudine circummunitam in deditionem acce-

pit: Novesium receptum Coloniensi Archiepiscopo reddidit: Belgas omnes, qui continentem incolunt, in Philippi Regis potestatem, & ad Ecclesiæ Rom. obedientiam reduxit. Hasce ob res, aliasq; fortiter gestas, á S. P. Q. R. summus Imperator, elogio propé majorum triumphos, quorum gloriam aut vicit, aut certé æquavit, ornatus est. Achille Cibo, Octaviano Crescentino Coss. Ulixæ Lanferinio Gallo, Lamætio Mancino Cap. Reg. Priore.

EREMITA AD CUPIDINEM, QUEM
humeris portat.

*In sylvis habitans ab amoris carcere liber
Credideram demens vivere posse diu.
Sed Deus ille potens hominum confundere mentem,
Hunc ut amem nolens vult, humerisq; feram.*

SATURNUS.

*Cùm solus rapiat fugientibus omnia seclis,
Cur tamen hunc virtus temnere sola potest?*

AQUILA JOVIS.

*Tela, suosq; Jovi volucris portavit amores:
Nec manus hæc semper fulmina sæva jacit.*

MARS.

*Mars & Religio jure hic sua regna locarunt:
Quàm benè Roma colit, tam benè bella gerit.*

APOLLO.

*Qui placidus cantu & metuendus arundinis ictus es,
Non calamis, sed nunc utere Phœbe lyra.*

VENUS.

*Exere candidulum risu Venus aurea dentem,
Ut maria & placidi sint sine nube dies.*

MERCURIUS.

*Ut jungor, noceo, aut prosum Thegeaticus ales.
Quid facit hospitium, sitne bonum ænne malum?*

IN

IN VILLA ARCHIEPISCOPI
Neapolitani.

*Villam perpetua salubritatis
Suburbum modo montis Esquilini,
Oliverius ille Cardinalis,
Docta clara Neapolis propago,
Hanc Caraffa pius suis amicis
Dicat omnibus hospites venite.*

HADRIANO VI. PONT. MAX.

ex Traiecto insigni inferioris Germaniæ urbe, qui dum rerum humanarum maximè averfatur splendorem; ultrò à proceribus ob incomparabilem sacrarum disciplinarum scientiam, ac propè divinam castissimi animi moderationem, Carolo v. Cæs. Augusto præceptor, Ecclesiæ Dertusensis Antistes, sacri senatus patribus collega, Hispaniarum Regis præses, Reipub. denique Christianæ divinitus Pontifex adscitus. Vixit annos LXV. mens. VI. dies XIII. Decessit XXIIX. Calend. Octobr. Anno à partu virginis M. D. XXIII. Pontificatus sui anno II. Wilhelmus Enkenvort illius benignitate & auspiciis tit. S. Joannis & Pauli Presbyter, Cardinalis Dertusens. faciund. curav.

BLONDO FLAVIO

Foroliviensi historico celebri, multorum Pontif. Rom. Secretario fidelissimo, Blondi quinq; filii patri benemerenti unanimes posuere. Vixit an. LXXI. Obiit prid. Non. Jun. Anno salutis Christi M. CCC. LXIII. Pio Pontif. Max. sibi natisque favente.

EPIGRAMMA VETUSTISSIMUM IN CAPITE
pontis Judæorum.

*Hospes quod deico paululum est, asta ac pellege;
Heic est sepulcrum haud pulcrum pulcræi fœmina,
Nomen parentes nominarunt Claudiam,
Suom maritum corde dilexit suo.
Gnatos duos creavit, horum alterum
In terra linquit, alium sub terra locat.
Sermone lepido, tum autem incessu commodo,
Domum servavit, lanam fecit. dixi, abes.*

ALIBI.

Cilnia Campetia, H.F. in qua fuit inimitabilis castitas,
probissima verecundia, incomparabilis innocentia, per-
petua quiescit in pace. q. vixit an. XVIII. m. XI. dies XXI.

AD PONTEM S. ANGELI.

Qui colitis Cybelen, & qui Phryga plangitis Atyn
Dum vacat, & tacita Dindyma voce silent;
Flete meos cineres, non est alienus in illis
Hector, & hoc tumulo Mygdonis umbra tegor.
Ille ego qui magni parvus cognominis heres,
Corpore in exiguo res numerosa fui.
Flectere doctus equos, nitida certare palastra,
Ferre jocos, astu fallere, nosse fidem.
At tibi dent superi quantum Domitilla mereris,
Qua facis exigua ne jaceamus humo.

IN ACIE FLORAE, IN AREA DOMUS CUJUSDAM,
Matthia Hungaria regi armato & equestri, Turcorumq;
turbam calcanti, Scaramella Elogium hoc
addidit.

Matthiæ Corvino Hungariæ & Bohemiæ Regi, pio,
felici, semper invicto.

Quod virtute & armis Turcorum impetus fregerit, atq;
alias bellicosiss. vicerit nationes, ac fuis fugatisq; sæpe
hostibus, insignibus victoriis triumphos maximos sit
consecutus: quod Remp. Christianã felicitate ac sapientia
sua vel bello vel pace confirmaverit, & Imperatoriis Regi-
isq; virtutibus Romani generis specimen dederit, ætate
nostra clarissimum ad cumulum immortalis gloriæ ejus,
& vestri, Quirites, sanguinis ornamentum.

Ch. Scaramella.

EPITAPHIUM CANIS.

Longo ac fido amore probatus domino, senio confe-
ctus: servata stirpe: hic jaceo. Hoc me honore sepulcri he-
rus dignatus est. Rubinio Catulo.

Alibi.

Decipimur votis: & tempore fallimur: & mors
Irridet, curas: anxia vita nihil.

In

ROMANA.

In fronte palatii Ducis Valentini.

Stet domus hac, donec fluctus formica marinos
Ebibat, & totum testudo perambulet orbem.

Ad S. Clementem.

In me, qui legis hac, cognosce quàm breve posse
Est hominis: potui dum, quod es, ipse fui.
A modo nil possum: quia tantum pulvis & os sum.
Sic tu nil poteris, quando sepultus eris.

Vera felicitas.

Jugera non faciunt felicem plurima, frater,
Non Tergestini dulcia musta soli.
Non Tyria vestes, auri non pondera flavi,
Non ebur, aut gemma, non juvenile decus.
Non dulcis nati soboles, non bellula conjux,
Non tenuisse sua sceptrum superba manu.
Noveris & rerum causas licet, astra, poliç,
Et nostro quicquid sub Jove mundus habet.
At mea, si quaeris, qua sit sententia, frater,
Dicam: vis felix vivere, vive DEO.

IN REGEM ROMANORUM.

Credula versutos odit Germania Gallos,
Et queritur laesam prodicione fidem.
Sed tu si rebus melius Romane careres,
Non totiens Gallus vinceret in sidis.
Quod quaeso scelus est, si, qua tu negligis, illa
Occupet, & vacuis det sua jura bonis?
Tu ludis, potas, saltas ad tympana, dormis:
Hic vigilat, vincit, stat, meditatur, agit.
Ergo tibi studium Veneris, Bacchiç, tenet;
Hunc magis hastata Palladis arma juvant.

VALERII CORDI.

Noscere Paonias herbas, viresç, medendi,
Jam natura homini facta noverca negat.
Invidiosa Macri rapuit monumenta vetustas,
Nunc etiam Cordum mors violenta tulit.
Hunc extinctum igitur vitæ florentibus annis
Tam procul à patria, crimen Apollo tuum est.

*Lilia sic violaq; cadunt, absynthia florent,
Quanta eheu rebus damna parata bonis!
Italia huic tumulum, tribuit Germania vitam;
Quid poterat nasci clarius atq; mori?*

Obiit M.D.XLIV. VII. Kalend. Octobr. hora v. noctis.

*Ingenio superest Cordus, mens ipsa recepta est
Calo; quod terra est, maxima Roma tenet.*

HIERONYMI BRUTII.

Exiguum vitæ curriculum mortalibus natura largita
est, gloriam veró sempiternam. optanda ergo mors, quam
immortalitas sequatur.

ALIUD.

*Vivite mortales, cura, quod vivitis annis
Non sit, sed vobis quàm benè vita fluat.*

Aliud.

SALVATOR loquitur.

*Si pro te proprium peccator fundo cruorem,
Te saltem lacrymas fundere ne pigeat.*

MARITI ET UXORIS.

*Hic jaceo sanctum dederat cui gratia nomen,
Ossibus est uxor contumulata meis.
Vita duos olim tenuit concorditer una,
Una quoq; extinctos occulit urna duos.*

FRANCISCI PUCCII FLORENTINI.

*Inveni portum, spes & fortuna valet,
Nil mihi vobiscum; ludite nunc alios.*

ALIUD.

*Nil vixisse juvat quenquam post fata, sed illud
Et stabile & gratum est, vivere cum superis.*

TUMULUS ROBERTI URSINI.

*Robertus jacet hinc Ursina gloria gentis,
Roboris invicti militiaq; decus.
Da lacrymas, legis hac quicumq;, viriliter illi
Non licuit tanto quòd cecidisse viro.*

Nam

Nam non pugnando jugularvit Martius ardor
 Heroem, in mediis millibus, inq; acie:
 Degeneri fraude est sed circumventus ab hoste,
 Proh facinus, media fossus in urbe perit.
 Cui tumulum hunc uxor posuit mœstissima, saltē
 Leniat ut casus hac pietate suos.

IN VATICANI PALATII PORTICU TERTIA ET
 summā; seu ut ipse auctor P. M. Pius IV. appellat, ambula-
 tione, graphicē descriptis præcipuis Europæ pro-
 vinciiis, addita leguntur hæc Epi-
 grammata.

ISLANDIA, insula, quam veteres Thulen nominaverē,
 Albiū insula BRITANNIA, sive ANGLIA; cujus
 ambitus est 1720. m. p. Latus quod contra Galliam est 320,
 quod vergit ad occidentem 800, tertium ad orientem 600. Tem-
 peratior est Gallia: remissioribus frigoribus caloribusq;. Sedes
 habet Archiepiscopales duas, Cantuariensem & Eboracen-
 sem: Episcopales XIX.

SCOTIA, ab Anglia dividitur angusto freto, & Solveg
 amne, ab occidente: ab oriente flumine Tmeda & monte
 Cheviota. Archiepiscopatus habet duos, S. Andrea & Bla-
 souensem: Episcopatus XIII.

HYBERNIA sive IRLANDIA, dimidio minor quam
 Britannia est, adeo lato pabulo, ut pecora, nisi astate interdum
 a pastibus arceantur, periculum sit ne pinguedine moriantur.
 Animal noxium neq; gignit, neq; invecum nutrit: apibus ca-
 ret; quamvis in ea sit mira cœli temperies, & fertilitas terra
 insignis. Episcopatus habet 50.

CELTIBERIA, HESPERIA, sive HISPANIA, omni
 rerum copia abundat, quæ sunt & ad ornandam vitam, & ad
 tuendam necessaria: equis atq; metallis dives: nihil habet oti-
 osum: quidquid fruges non fert, aptum est pecori alendo: quod
 aridum atq; sterile, rudentum materiem nauticis summini-
 strat: viros alit religionis Christiana observantissimos: a qui-
 bus indies latissime propagatur. In ea sunt sedes Archiepiscopa-
 les IX. Episcopales 46. In cœnobium B. Justi Castilia veteris.
 Carolus V. Imperat. post tot partas victorias, provinciarum,
 regnorum, & Imperii ipsius, omniq; rerum humanarum curâ

relictâ, caelestis meditationis studio, se conferens, ad sempiterni regni possessionem migravit.

CELTOGALATIA, GALLIA, cujus virtus Romanis aliâs terrori: eadem post Evangelium receptum, Ecclesia Romana periclitanti saepe auxilio fuit: quamobrem ejus reges continenter à Pontt. Maxx. honoris ergo Christianissimi sunt appellati. Viros genuit, qui gloria rerum gestarum, opum abundantia, & doctrinarum monumentis clarissimi semper existere. Solum habet ita fœcundum, ut nulla in re cedat florentissima Italia. Sedes ejus Archiepiscopales sunt XI. Episcopales XCVII.

ITALIA, provinciarum omnium pulcherrima, saluberrima, fructuosissima, viris, doctrinis, armis, frugibus, metallis, rebus omnibus ad colendam vitam necessariis florentissima: olim regina gentium, nunc religionis Christiana, Pontificumq; sedes, atq; unicum ferè virtutis perfugium. Longitudine ab Augusta Prætoria, ad Rhegium Julium, decies centena viginti m. p. Latitudo ubi plurimum 200. ubi minimum 136. Ambitu à Varo ad Arsam quadrages centena m. p.

CORSICA, patet ambitu 322. m. p.

SARDINIA, fertilis, sed soli, quàm cali melioris: patet longitudine 140. m. p. latitudine 40. ambitu 562.

SICILIA, olim horreum pop. Rom. patet ambitu 650. m. p.

GRAECIA, qua nullam olim ex iis rebus desideravit, qua natura, ingenio, fortuna, mortalibus contingunt: qua feras gentes, ductis coloniis, moribus, & singulari vitæ mäsuetudine humaniores reddidit: exteris nationes virtute perdomitas, sibi parère coëgit: nunc ipsa suis disidiis, præviq; consiliis afflictâ, barbarissima Turcarum nationi, non sine totius Ecclesia dolore ac damno, ita servire cogitur, ut antiqua libertatis atq; dignitatis imaginem omnino nullam hodie retineat.

ASIA MINOR, olim opibus, deliciisq; affluens, nunc ANATOLIA, Turcarum imperio subjecta.

JUDAEA sive CANANAEA & PALAESTINA, terra lacte & melle fluens, Christum nobis filium DEI & generis humani redemptorem ex Bethlehem Juda dedit.

GERMANIA, vetustate gentis, hominum numero, rei militaris disciplina, ingeniorum solertia, cali salubritate, pecoris &

ris & metallorum copia, iis erga sedem Apostolicam meritis excellens, ut creandi Imperatoris jus à summo Pontif. accepit, opemq; Christiana Reipub. maxumam afferre posse videatur.

UNGARIA, olim Pannonia inferior, præstans agri fertilitate, auri copia, virorum fortitudine, à Christianis regibus 30. perpetua successione possessa.

POLONIA, olim Sarmatia, religione, humanitate, scientia bonarum artium insignis: pascuis idonea: melle & sale fossili abundans.

SCANDIA, à nonnullis ob magnitudinem incompertam, alter orbis terrarum, & officina gentium denominata.

MOSCOVIA, regio plana, & nemorosa, paludibus referta, fluminibus irrigua.

SCYTHAE, nunc TARTARI, equitandi & sagittandi peritia clari: munitas urbes pauci incolunt: plaustra tentoriaq; animalium coriis cooperta pro domibus habent.

GRONLANDIA, terra semper virens.

BIARMIA, pascuis lata: jugalium cervorum curribus utitur, quorum incredibili celeritate juga rigentia gelu superantur. In ea tanta est piscium & ferarum copia, ut panis usum non magnopere desideret.

SCRIFINII, calceis ex ligno longis, per cacumina montium nivosa feras adsequuntur, ex quorum pellibus indumenta sibi parant. Frumenti usum non quaritant: cum pisces solo & aëre exsiccati, carnesq; ferarum atq; avium cruda, victum prabeant.

IN PALATIO CONSERVATORUM.

Opt. Principi LEONI X. Med. P. M. ob restitutam instauratamq; Urbem: aucta facta: bonasque artes: adscitos pattes: sublatum vectigal: datumque congiarium.

IBIDEM.

GREGORIO XIII. P. M. opt. Principi, Hugoni Buoncompagno Bononiensi, qui Romanos magistratus, & Ecclesiasticam dignitatem, iustitiam & pietatem colens, ad Pontificiam sedem evectus, universam Remp. Christianam summa prudentia & charitate moderatur.

C ij

SALÆ REGIÆ.

PETRUS ARRAGONIÆ rex ad Urbem profectus Innocentio III. P. M. regnum Arragoniæ defert: constituta annui tributi perpetua pensione: obedientiam simul & defensionem sedi Apostolicæ pollicitus.

CAROLUS MAGNUS in patrimonii possessionem Rom. ecclesiam restituit.

GREGORIUS XI. patria Lemovicensis: admirabili doctrina, humanitate, innocentia, ut Italiæ seditionibus laboranti mederetur: & populos ab Ecclesia crebrò desciscientes, ad obedientiam revocaret; sedem Pontificiam, divino numine permotus, Avenione Romam post an. 70. reducit: sui Pontificatus an. 7. hum. salutis 1376.

Γεώργι & Ἰουδάει & ἀπετῖν & ἐπολεῖ.

Festina lenté.

ITEM SUB ALIIS TABULIS PICTIS.

ALEXANDER PAPA III. Friderici I. Imperatoris iram & impetum fugiens, abdidit se Venetias. Cognitum & à Senatu perhonorificè susceptum, Ottone Imperatoris filio navali pralio à Venetis victo captoq;, Fridericus pace facta supplex adorat, fidem & obedientiam pollicitus. Ita Pontifici sua dignitas, Veneta Reipub. beneficio restituta. An. 1177.

OTHO I. Imperator, devictis Berengario & Rodulfo filio tyrannis, provincias ab illis occupatas Ecclesia restituit.

CAROLUS V. Imp. Tunetum à Turcis occupatum, pari virtute & felicitate recipit; Paulo III. P. M. 1535.

GREGORIUS VII. Henricum Imp. malè de Ecclesia merentem, postea supplicem & pœnitentem absolvit.

GREG. II. Germaniæ magna parte ad veri DEI cultum traducta, Aridperdi Longobardor. R. donatione per Luitprandum successorem confirmata, anno summi Pont. 17. decessit.

GREG. IX. Friderico Imp. Ecclesiam oppugnanti sacris interdicit.

IN ALIIS TABULIS PICTIS

Colignii & sociorum cades.

Rex Colignii necem probat.

Aula hæc Pauli III. jussu ornari cœpta: & Prior. postea IV. & V. studio aucta; Anno Greg. XIII. primò: ad finem perducta est 1573.

CA-

CAMERARUM QUARUNDAM PONTIFICIALIUM
inscriptiones.

Adlocutio, qua divinitus impulsus Constantinianus victoriam peperere.

C. Val. Aurel. Constantini victoria adversus Maxentium: qua Christianæ opes firmatæ.

Lavacrum renascentis vitæ C. Val. Constantini.

Hodie salus Urbi & Imperio facta est.

Clem. VII. P. M. á Leone X. cœptum consummavit, 1524.

Jam tandem Christum liberè profiteri licet.

Ecclesiæ dos á Constantino tributa.

Causarum cognitio. Natura rerum. ad imaginem Salomonis.

Studia liberal. artium, ubi Phœbus & Minerva.

Jus suum unicuique tribuit Jurisprudencia.

Divinarum rerum notitia, Trinitas, Theologia.

Numine afflatur (Poësis) Physica, Ethica.

Ferdinandus rex Catholicus, Christiani Imperii propagator.

Pipinus Pius, primus amplificandæ Ecclesiæ viam aperuit, Exarchatu Ravennate, & aliis plurimis extirpato.

Lotharius Imperat. Pontificiæ libertatis assertor.

Nefas est, ubi Rex regum Christus spineam coronam tulit, Christianum hominem auream gestare.

Rodulfus rex sub Leone IV. Pont. Britanniam beato Petro facit vestigalem.

Carolus Magnus Romanæ Ecclesiæ ensis clypeusque.

DEI, non hominum, est Episcopus judicare.

Ibidem Gregorii XIII. Symbola sunt armis, nomini & officio congruentia. VIGILAT. Felix præsagium. A quo, & ad quem. Non commovebitur.

ADRIANI VI. PONTIF. EX GUICCIARDINO.

Hadrianus sextus hic situs est, qui nihil sibi infelicius in vita duxit, quàm quòd imperaret.

IN PONTE JANICULI, QUI NUNC

Xystus dicitur, ad sinistram.

Anno 1475. Qui transis Xysti quarti beneficio, Deum

C iij

roga, ut P. O. M. nobis salvet ac sospitet. Bene vale, quisquis es, ubi hæc precatus fueris.

Ad dextram.

Ad utilitatem Po. Ro. peregrinæque multitudinis ad Jubilæum venturæ, pontem hunc, quem meritó ruptum vocant, á fundamentis, magna cura & impensa, restituit, Xystumq; suo de nomine appellari voluit.

CHRISTO SERVATORI.

BERNHARDINO CAPELLO Basilicæ Vaticanæ Canonico, doctrina, integritate & morum suavitate insigni, Marius Masæus Volaterranus, & Jacobus Sadoletus ex testamento curatores, amico M. pos. Vix. an. LXII. mens. VI. Obiit an. sal. M. D. XXXII.

IN CRYPTA S. SEBASTIANI.

*Visit & hic pia mens sanctorum busta frequenter.
In Christo quorum gloria perpes erit.*

IN PANCRATII AD SUGGESTUM.

*Qui legit attendat, ad quid sacra pagina tendat,
Ad culmen cali trahit omnes voce fideli.*

IN S. AUGUSTINI.

Τὸν θάνατον τὴ φοβεῖσθαι ἢ ἡσυχίης γενέσθαι

In sepulcro Platinæ, ad S. Mariam majorem.

Θάρσει ἀδελφε. κελῶς θνήσκων, πάλιν φύεσθαι.

Urnæ inscriptum in hospital. Salvatoris.

Ἡδύς βίῃ, τὸ ζῆν γλυκύ, τὸ θανεῖν ἔσποψία.

EXTRA FLAMINIAM IN VINEA JUL. III.

DEO ET LOCI DOMINIS VOLENTIBUS.

Hoc in suburbano omnium, si non quot in orbis, at quot in Urbis sunt ambitu pulcerrimo, ad honestam potissimé voluptatem facto: honesté voluptuarier cunctis fas honestis esto. Sed ne forte quis gratis ingratus fiet: iussa hæcce ante omnia omnes capessunto. Quó vis quisque ambu-

ambulato, ubi vis quiescunto, verum hoc citra somnū; circum septa illud. Passim quilibet lustranto; ast ne hilum quidem usquam attingunto: qui secus faxint, quidquāve clepserint aut rapserint, non jam ut honesti moribus, sed ut furtis onusti in crucem pessumam arcentor. Ollis veró qui florum, frondium, pomorum, olerum aliquid petierint; villici, pro anni tempore, pro rerum copia & inopia, proq; merito cuiusq; largiuntor. Aquam hanc, quód virgo est, ne temeranto: sitimq; fistulis, non flumine; poculis, non osculo aut volis extinguuntor. Piscium lusu oblectantor, cantu avium mulcentor, at ne quem interturbent interim cavento. Signa, statuas, lapides, picturas, & cætera totius operis miracula, quā diu lubet, obtuentor; dum ne nimio stupore in ea vortantor. Si cui quid tamen haud ita mirum videbitur; eorum causa, quæ nemo mirari sat quivit, æquo potiús silentio, quā sermonibus iniquis, præterito. Dehinc proximo in templo Deo ac Divo Andreae gratias agunto: vitamq; & salutem Julio III. Pont. Max. Balduino ejus fratri, & eorum familiæ universæ plurimam & æviternam precantor. Huic autem suburbano speciem atque amplitudinem pulcriorem indies majoremq; ac in eo quidquid inest felix faustumq; perpetuum optanto.

Hisce actis valento, & salvi abeunto.

IN PONTE VIAE SALARIAE
extra urbem.

Imperante D. piissimo ac triumphali semper Justiniano P. P. Aug. Anno xxxix. Narses vir gloriosiss. ex Præposito sacri Palatii Excoss. atque Patricius, post victoriam Gothicam, ipsis eorum Regibus celeritate mirabili, conflictu publico superatis atque prostratis, libertate urbis Romæ ac totius Italiae restituta, pontem viae Salariae usq; ad aquam á nefandissimo Totyla tyranno destructum, purgato fluminis alveo, in meliorem statum, quā quondam fuerat, renovavit.

VILLAE JULIAE EPIGRAPHE.

Julii III. Pontif. Max. auspicio, Balduinus ejus frater

C iiij

hoc suburbanum prope Flaminiam, ab Antonio patruo Cardinale, olim animi causa comparatum: sylvis, hortis, vinetisque contiguis, & quibusvis plantarum generibus numero penè infinito, à se auctum: novoque ac politiore cultu, nullo non loco directum atque illustratum, aqua virgine, & fontibus saluberrimis & latebris terræ inaccessis, non minus ad commune omnium, quàm ad privatum commodumeductis: undique irriguum factum salientibus, piscina, aviario, atq; hoc quasi theatro, admirabili picturarum, statuarum, emblematum splendore constructis. temploq; imprimis DE O Opt. Max. ac Divo Andree ab ipso Julio Pontifice erecto, atq; dicato: sibi, Innocentio Cardinali, & Fabiano Comiti, filiis & eorum posteris, in ampliorem & auctiorem formam redegit. Prædium autem hoc ipsum, ad quidquid uspiam in eo ortum, cultum, structum, ampliatum, ornatum, vel in præsentem est, vel erit in posterum: sive totum, sive aliqua ex parte: cuiusque modi, & quantula ea cunque fuerit: præter ipsos fructus: uti nullo prorsus pretio, nullo pacto, nullo jure, cuiquam unquam alicui vendi, obligari, donari, aliòve quovis modo alienari possit, testamento in perpetuum ab eodem Baldvino omnibus est interdictum. Ne de nomine exeat familiæ suæ.

A D E S P O T U M.

Papa Pius moritur Quintus, res mira, tot inter Pontifices tantum quinque fuisse prios.

P A P I N I A N I J. C. E X S A R C O P H A G O.

Æmilio P Papiniano præf. præf. J. C. qui vixit ann. 36. mens. IV. d. X. Papinianus Hottilius, Eugenia Gracilis parentes, heu turbato ordine, filio opt. F. F.

E J U S D E M A L I U D E X U R N A A R G E N T E A.

Æmilii Papiniani J. C. & præf. præf. requiescunt hæc ossa. Cui infelix pater & mater sacrum F. F. mortuo.

A N G E L I V A D I.

*Ipse quod es, lector, fuimus nos, tu quoque, fies
Quod sumus: hoc melior sors mea, quàm tua sors.*

D. M.

D. M.

*Vivite qui legitis, caelestia quarite. nostra hac
In cineres tandem gloria tota redit.*

AD IMAGINEM NYMPHAE DORMIENTIS.

*Hujus Nympha loci sacri custodia fontis
Dormio, dum blandæ sentio murmur aquæ;
Parce meum, quisquis tangis cava murmura, somnum
Rumpere; si ve bibas, si ve lavêre, tace.*

IN ANTONINI IMP. STATUAM
equestrem.

Paulus III. P. M. statuam æneam equestre à S. P. Q. R.
M. Antonino Pio etiam tum viventi statutam, variis dein
urbis casibus eversam, & à Sixto IIII. P. M. ad Lateranen-
sem Basilicam repositam, ut memoriæ optimi principis
consuleret, patriæq; decora atque ornamenta restitueret,
ex humiliori loco in aream Capitolinam transtulit atque
dicavit.

IN MARMORE, QUOD EST AD DEXTRAM
introëuntibus Capitolium.

Triumphali gentilium pompa, Augustorum honori
reddi solita, ad devotum Christianæ religionis cultum re-
ducta, Dei genitricis Virginis festo die, dum Christi salva-
toris nostri mirabile simulacrum ex Laterano in Esquilias
ad Mariæ matris majorem eodem quotannis ingenti plau-
su, solenniq; processione defertur, pro senatus, magistra-
tuumq; & totius equestris ordinis dignitate, populiq; &
plebis observantia; néve ulla posthac inter plebeia colle-
gia contentio fiat, decretum est, ut hoc statuto ordine uni-
versi cum suis faculis, thalamisq;, & luminaribus sacram
imaginem, qua iter fecerit, comitentur, ea ratione, ut qui
proximiores simulacro sint, digniores habeantur. Aqua-
rii iter auspicentur, post fornacarii, molidinarii, mulio-
nes, lignarii, vinarii, caupones, salsamentarii, candelarii
ex sevo, piscatores, piscarii, vinitores, olitoresque, pistores
furnariiq;, pellipari, figuli, stabularii, ergastuli lignorum,
mercimoniarii, fellarii, coriarii, tonsores, calcearii, lanii,

C V

sutores sartoresque, fabri lignarii, fabri ferrarii, aurifices, aromatarii, lanifices fullonesque, mercatores pannorum, agricultores, boarii, thalamus Rom. fisci. Si quis ergo fecus fecerit, xxv. aureorum poena multetur.

AD IMAGINEM FLORAE.

Firmum corporis robur, castasque; mensarum delicias, & beatam animi securitatem amatoribus meis promitto.

AD EFFIGIEM GENII.

*Quis tu late puer? Genius. cur dextera aristas,
Læva uvas, vertex curvæ papaver habent?
Hæc tria dona Deum, Cereris, Bacchi atque Soporis.
Namque his mortales vivitis, & Genio.*

IN DOMO QUADAM TRANSTIBERINA.

*Roma vetus, veteres dum te rexere Quirites,
Nec bonus immunis, nec malus ullus erat;
Defunctis patribus successit præva juvenus,
Quorum consilio præcipitata ruis.*

IN HOSPITALI S. MARIAE
de consolatione.

Sceletos viatori.

*Carnibus orba suis cur sint hæc, forte requiris,
Juncta tamen justo corporis ossa situ?
Sic mandata dedi vivens Antonia quondam,
Et moriens eadem jussa suprema dedi.
Ut sceletos fierem, medici quò discere possent,
Quanta forent, quot, quo qualibet ossa loco.
Quod jussi, fecit Gisbertus, gratia magna
Huic maneat, satis est lux mihi perpetua.*

IBIDEM.

Quòd hoc vides, amice, corpus sine corpore, ne stupeas aut damnes quisquis es. Testamento sic ipsa cavi, ut hoc, quod cernis, fierem, Philosophis ac Medicis sacrum. Horum si es de numero; sacro legato utitor. Sin prophanus, indoctus; hinc ocyus abscedito.

IN

ROMANA.

43

IN S. JO. LATERAN.

*Omnia si lustras aliena climata terra,
Non est in toto sanctior orbe locus.*

IN CASTELLO S. ANGELI SEU
mole Adriani.

Quæ olim intra hanc arcem collapsa, impedita, fœdata erant, ea nunc à Paulo III. P. M. ad solidam firmitatem, commodam utilitatem, subtilem venustatem exstructa, disposita, ornata conspiciuntur.

ANTE D. PAULI VIA OSTIENSI, AD PORTAM, quæ anno Jubilæo aperitur.

*Præterit ut ventus princeps seu rex opulentus,
Et nos, ut fumus, pulvis & umbra sumus.
Tot tantisq; bonis pollens Petrus ecce Leonis,
Respic quam modico nunc tegitur tumulo.
Vir fuit immensus, quem proles, gloria, census
Sustulit in vita, non sit ut alter ita.
Legum servator, patria decus, urbis amator
Exstruxit celsis turribus astra poli.
Omnia præclara mors obtenebravit amara;
Nominis ergo DEI gratia parcat ei.
Junius in mundo fulgebat sole secundo,
Separat hunc nobis cum polus atq; lapis.*

IN CIRCUITU MOLIS ADRIANI.

*E Libra venit Romanas victor ad arces
Casar, & in niveis aureus ivit equis.
Ille triumphavit, sed tu plus Paule triumphas;
Victor namq; tuis oscula dat pedibus.*

Franchinus F.

IN MONTE CABALLINO.

Thermarum Constantini.

Petronius Perenna, Magnus Quadrantinus, V. CL. III. præf. Urbi, thermas Constantinæ longa injuria, & abolendæ civilis vel potius fatalis cladis vastatione vehementer afflictas, ita ut agnitione sui ex omni parte perditæ, desperationem cunctis reparationis afferrent, deputato

ab ampliff. * parvo sumptu, quantum pub. patiebantur
angustia, ab extremo * vindicavit, & provisione longis-
sima in pristinam faciem splendoremq; restituit.

SUPRA PORTAM ANGELICAM.

Qui Rempublicam vult esse salvam, nos sequatur.

A L I B I.

Fortia agere & pati, Romanum est.

IN HORTIS CARDINALIS URBINI.

Epitaphium canis.

*Quod potui, posui tibi fida catella sepulchrum,
Digna magis cali munere quam tumuli.*

I T E M.

*Candenti e lapide hac tibi convenit urna: fuisti
Candida tota pilo, candida tota fide.
Si calum, ut quondam, canibus patet; haud tua terras
Incendet, sed ver stella perenne dabit.*

Titæ catellæ blandiff.

Antonius Theobaldæus.

A L I B I.

Senum vita Juvenum mors
Publicum auget Privatum dissipat.

Nefandum, Remp. habere quæstui.
Præmia magistratui honor & gloria.
Servata pace, restituta feliciter.
Præferre patriam liberis regentem decet.
Constantia civium arx est munitissima.
Florente repub. omnia suppetunt.
Bené gestorum memoria non senescit.
Virtutes sibi vera ornamenta.
Dux bonorum omnium veritas,
Frugalitas commune præsidium.
Fama virtutum tuba perennis.
Modesté veniendum, honesté recedendum.

LEGES

LEGES CONVIVALES ROMÆ

ALICUNDE DESCRIPTAE.

BONO GENIO, GRATIIS

Hilaritatiq̄.

Qui hæc læta propitiq̄; vitæ humanæ numina colant venerenturq̄; statisq̄; item solennibus hîc sacra faciant, sodales, viri probi, atq̄; elegantes duodecim eleguntor: singulis fascia candida esto, cui hoc symbolum aureis litteris intextum fiet, **BONUS GENIUS, LIBERTATIS FILIUS.**

Horum ritè electorum sacrum collegium esto, appellantorq̄; **LIBERI GENIALES.** His potestas fiet collegii supplendi augendiq̄; nec lectissimæ scæminæ repudiantor.

Erudiri, hilares, honesti, faciles adsciscuntor. quisquis idiota, tristis, inurbanus, durus, procul esto.

Cumq̄; indictum coactumq̄; sit liberorum collegium; jocis, risu, salibus, cantu, saltatione, festaq̄; hilaritate & honesta libertate sacra celebrantor.

Omnis calamitatum memoria, miserorum curæ, ægrorum dolores, rixæ Lapitharum, contentiones amarulentæ, dira fatalis horæ præsensio, & cladium futurarum mala omnia, prodigiaq̄; & portenta procul suntor.

Uous amatoris litibus, querelis, atq̄; suspiriis liber locus sit, lugere, lamentari, referre amoris incommoda, ab ingenioq̄; sodalium opem implorare, cuiq̄; jus esto.

Epulæ non ferculorum copia, varietateq̄; sed obsoniorum bellariorumq̄; delectu exquisito, & civili semper sumtu parantor.

Pueri Baccho, mensæq̄; præpositi, in verrendo, refrigerandoque solo, locis ad umbram exquirendis diligentes suntor. mappæ candidæ, mantilia turbinatim scitè complicata, virentibus foliis, & floribus consperguntor. Obsonator peritus gulæ, cocus industria insignis, structor expeditus, lagenarum præfectus non insulse bibax, ministri à dapibus oculati, celeres, muti; à poculis autem auriti, honesti & elegantes suntor.

Argentum, stannum, fictilia, egregie tersa apponuntor; calices, variaq; pocula, splendida, rorantiaq; adferuntor; vina puris fontibus, & puteis refrigerantor. Glacies autem, & Alpinae nives, diri salutis hostes, non accersuntor.

In discubitu ætati honos esto: matronis castis, si adsint, aut elegantibus puellis, si quis adduxerit, juxta quem volent, discumbendi potestas esto.

Coronati omnes, uti quisq; volet, rosa, floribus, myrto, hedera, lauro, jucundissime epulantor.

Moderatis poculis sodales provocare fas esto. certamina autem ad æquales haustus interdicta sunt.

Singulo quoq; epulo singuli ex collegio descripti annulos in urnam deponunt. Pueri manu sorte annulus unus tollatur: is cujus fuerit, sequentis symposii princeps esto. Ei autem, cum placuerit, & quando voluerit, epuli sumtum, diem, locum, apparatus indicere fas fiet. Qui non paruerit, ut prophanus e collegio excluditor.

Sodalibus jus sit, umbram ducere, quam quisq; volet, neq; eam, sive sit morio frigidus, vel ineptus scurra, vel poeta insulsus, arcere jus esto.

Qui sanctis purisq; legibus contra ierit, duplicis epuli poena multator.

Potestas autem libera sit declamandi, disputandi de toto liberalium artium negotio, & earum praesertim litterarum, que uno humanarum nomine continentur. Remotis mensis, ablegataque extrorsum familia; symposii princeps quaestionem sodalium censurae definienda proponito: respondentes confessus ordine subsequuntor. In primis de superis loqui, & de exquisita Christianae fidei ratione disserere, potis & saturis nefas esto: cum id ad jejunos & sobrios religiosè pertineat.

De munere vero militari, de provocatoriis legibus ad singulare certamen, de statu actioneq; verae nobilitatis, de officio viri elegantis, de praescripto jure libertatis matronarum & viduarum, de zelotypia, amatoriisq; obsequiis certa ratione terminandis: postremo de praestantia civilis cultus, & ratione domesticae disciplinae, & de finibus urbanae voluptatis, disserere fas esto.

EXTRA

EXTRA URBEM VIA NUMENTANA IN
templo Agnetis á filia Imp. Constantini
olim exstructo.

*Constantina Deum venerans, Christoq; dicata,
Sacra vit templum victricis virginis Hænes.
Christi nomen enim celebratur sedibus istis,
Tartaream solus potuit qui vincere mortem:
Invictum solus calis inferre triumphum.*

TIBURI.
IN PORTA.

UBI Justitia, ibi Concordia.

IN ARCE.

*Grata bonis, in visa malis, inimica superbis
Sum tibi Tibur. enim sic Pius instituit.*

